

א. ממצאים עיקריים

סקר הוצאות משק הבית לשנת 2003 הוא הסקר השביעי בסדרת הסקרים השוטפים שהלשכה המרכזית לסטטיסטיקה עורכת מאז שנת 1997. סקרים שוטפים אלה כוללים את כלל האוכלוסייה למעט קיבוצים, מושבים שיתופיים, בדווים מחוץ ליישובים ודיירי מוסדות. בשנים 2000 ו-2001 לא נכללה גם אוכלוסיית מזרח ירושלים עקב קשיים באיסוף הנתונים, אולם משנת 2002 שוב נכללת אוכלוסייה זו בסקר.

בנוסף, משנת 1997 החלה הלשכה לשלב את נתוני ההכנסות המתקבלים מ"סקר הוצאות משק הבית" יחד עם נתוני ההכנסות מ"סקר הכנסות" במערכת אחת.

נתוני ההכנסות ותשלומי החובה בפרסום זה מבוססים על ה"סקר המשולב", ואילו נתוני ההוצאות מבוססים על "סקר הוצאות משק הבית" בלבד.

1. הוצאות לתצרוכת

ההוצאה הממוצעת למשק בית לסל מצרכים ושירותים הסתכמה בשנת 2003 ב-10,139 ש"ח לחודש. הוצאה זו נמוכה ב-3.6% במונחים ריאליים, בהשוואה להוצאה לתצרוכת בשנת 2002 (10,451 ש"ח לחודש). זוהי הפעם השנייה ברציפות מאז שנת 1997 (משנה זו סקר הוצאות משק הבית הפך לסקר שנתי שוטף), בה נרשמה ירידה ראלית בהוצאה החודשית לתצרוכת. בשנת 2002 הייתה ירידה ראלית של 1.6% בהוצאה לתצרוכת לעומת שנת 2001.

מרכיבי הסל העיקריים היו: "מזון" (כולל "ירקות ופירות") - 1,706 ש"ח לחודש, 16.8% מהסל (16.5% מהסל ב-2002), "דיור" - 2,308 ש"ח לחודש, 22.8% מהסל (24.1% ב-2002), "חינוך, תרבות ובידור" - 1,370 ש"ח לחודש, 13.5% מהסל (13.1% ב-2002), "תחבורה ותקשורת" - 2,011 ש"ח לחודש, 19.8% מהסל (19.9% ב-2002) ו"בריאות" - 485 ש"ח לחודש, 4.8% מהסל (אחוז זהה לשנת 2002). בשנת 2003 היו ירידות ראליות בכל סעיפי ההוצאה הראשיים, למעט סעיף ההלבשה וההנעלה. הסיבה העיקרית לעלייה הראלית הגבוהה בסעיף ההלבשה וההנעלה היא שינוי בשיטת מדידת הסעיף (קיצור תקופת חקירת ההוצאות על הלבשה והנעלה משלושה חודשים לחודש). שינוי זה השפיע על העלייה גבוהה בהוצאה הראלית על סעיף זה (27.8%), וכן על הרכב ההוצאות לתצרוכת בכל הסעיפים בשנת 2003.

לוח א.- הרכב ההוצאות לתצרוכת למשק בית
2003-2002

קבוצות תצרוכת	2002		2003		שינוי בהוצאות ¹ באחוזים	שינוי במחירים ² באחוזים	שינוי ראלי ³ באחוזים
	ש"ח לחודש	הרכב באחוזים	ש"ח לחודש	הרכב באחוזים			
סך הוצאה לתצרוכת	10,451	100.0	10,139	100.0	-3.0	0.7	-3.6
מזון	1,375	13.1	1,359	13.4	-1.1	2.8	-3.8
ירקות ופירות	352	3.4	347	3.4	-1.4	3.0	-4.2
דיור	2,514	24.1	2,308	22.8	-8.2	-4.8	-3.5
אחזקת הדירה	984	9.4	1,010	10.0	2.6	4.3	-1.7
ריהוט וציוד לבית	480	4.6	413	4.1	-14.0	-0.2	-13.8
הלבשה והנעלה	314	3.0	379	3.7	20.7	-5.6	27.8
בריאות	498	4.8	485	4.8	-2.5	2.5	-4.9
חינוך, תרבות ובידור	1,375	13.1	1,370	13.5	-0.3	0.3	-0.6
תחבורה ותקשורת	2,078	19.9	2,011	19.8	-3.2	4.0	-6.9
מוצרים ושירותים אחרים	480	4.6	457	4.5	-4.7	2.7	-7.2

1. השינוי באחוזים בין ההוצאה בש"ח בשנת 2003 להוצאה בשנת 2002.
2. השינוי באחוזים, על פי המדד של הקבוצה, בין המחירים בשנת 2003 למחירים בשנת 2002.
3. השינוי בהוצאות מנוכה בשינוי במחירים.

ממצאים אלה מתבססים על מדגם של 6,218 משקי בית ב-171 יישובים עירוניים וכפריים המייצגים כ-1,900,000 משקי בית באוכלוסייה.

2. הרכב ההוצאות לתצרוכת בשבע השנים האחרונות (לוח 1.2)

בחמשת העשורים האחרונים הצטמצם חלקה של ההוצאה למזון מ-42% מסל הצריכה באמצע שנות ה-50 לכ-17% מסל הצריכה בשנת 2003. בשנת 2003 חלה עלייה קלה באחוז ההוצאה על מזון לעומת שנת 2002 (16.8% בשנת 2003 לעומת 16.5% בשנת 2002).

אחוז ההוצאה על דיור ירד בשנת 2003 ב-1.3% (מ-24.1% בשנת 2002 ל-22.8% בשנת 2003) וחזר להיות דומה לאחוזי ההוצאה על דיור בחמש השנים שקדמו לשנת 2002.

אחוז ההוצאה על אחזקת הדירה ומשק הבית עלה מ-9.4% בשנת 2002 ל-10% בשנת 2003. מתוך הוצאה זו, אחוז ההוצאה הגדול ביותר הוא על "חשמל, גז ודלק לבית", המהווה 3.2% מסך ההוצאה לתצרוכת, בעוד שבשנת 2002 אחוז ההוצאה על סעיף זה היווה רק 2.6% מסך ההוצאה לתצרוכת.

מגמת הירידה באחוז ההוצאה על ריהוט וציוד לבית שהחלה בשנת 2000, ממשיכה גם בשנת 2003 (מ-5.6% בשנת 1997 ל-4.1% בשנת 2003).

לוח ב. - הרכב ההוצאות לתצרוכת למשקי הבית
2003-1997

שנה							
2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	
ש"ח							
10,139	10,451	10,053	9,749	9,345	8,577	8,110	הוצאות לתצרוכת – סה"כ ש"ח נומינלי לאותה שנה
10,139	10,520	10,696	10,489	10,167	9,812	9,783	הוצאות לתצרוכת – סה"כ ש"ח ראלי בהשוואה ל-2003
אחוזים							
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך ההוצאה לתצרוכת
16.8	16.5	16.9	17.0	17.3	18.0	17.9	מזון (כולל ירקות ופירות)
22.8	24.1	22.6	22.0	22.7	22.7	22.1	דיור
10.0	9.4	9.3	9.5	9.2	9.0	9.0	אחזקת הדירה
4.1	4.6	4.9	5.2	5.6	5.3	5.6	ריהוט וציוד לבית
3.7	3.0	3.2	3.3	3.3	3.7	4.7	הלבשה והנעלה
4.8	4.8	4.9	4.6	4.1	4.0	3.8	בריאות
13.5	13.1	13.4	14.2	13.5	13.8	13.2	חינוך, תרבות ובידור
19.8	19.9	20.1	19.3	19.6	18.8	19.0	תחבורה ותקשורת
4.5	4.6	4.7	4.9	4.6	4.7	4.7	מוצרים ושירותים אחרים

3. הוצאות לתצרוכת לפי חמישוניים (לוח 1.1)

נתוני ההכנסות המתקבלים במסגרת "סקר הוצאות משק הבית" משמשים כמשתנה מסביר להתפלגות ההוצאות של משקי הבית לפי קבוצות הכנסה שונות כמו עשירוני הכנסה וחמישוני הכנסה.

במיון משקי הבית לפי חמישוני הכנסה נטו לנפש סטנדרטית נמצא שבדומה לשנת 2002, ההוצאה לתצרוכת למשק בית בחמישון העליון בשנת 2003 (15,533 ש"ח לחודש) גבוהה פי 2.4 מאשר בחמישון התחתון (6,476 ש"ח לחודש). בחמישון העליון יש בממוצע 2.6 נפשות למשק בית ו-1.5 מפרנסים ובחמישון התחתון מרוכזים משקי בית גדולים - 4.3 נפשות בממוצע למשק בית ו-0.6 מפרנסים.

עקב ההבדלים הניכרים בין החמישוניים בסך כל ההוצאות של משק הבית מחד גיסא, ובגודל משק הבית מאידך גיסא, ההוצאה לנפש בחמישון העליון גבוהה כמעט פי 4 מההוצאה לנפש בחמישון התחתון. בחמישון התחתון מוציאים אחוז גבוה מתוך סך כל ההוצאות בסל על מוצרים בסיסיים כמו מזון, דיור, הלבשה והנעלה (52.4%), לעומת החמישון העליון בו אחוז קטן יותר מההוצאות מופנה למוצרים בסיסיים

אלו (36.7%). ההוצאה למזון, כולל ירקות ופירות, בחמישון העליון (2,110 ש"ח למשק בית) מהווה רק 13.6% מסך ההוצאות. לעומת זאת, בחמישון התחתון ההוצאה למזון (1,571 ש"ח) מהווה 24.3% מסך כל ההוצאות. הבדל אחר בסעיף ההוצאות למזון נמצא ב"ארוחות מחוץ לבית" שעליהן מוציא משק בית בחמישון העליון 451 ש"ח לחודש, לעומת 75 ש"ח שמוציא החמישון התחתון - פי 6.

**לוח ג. הוצאה לתצרוכת, לפי חמישוני הכנסה נטו לנפש סטנדרטית
2003**

קבוצות תצרוכת	כל משקי הבית		חמישון תחתון		חמישון אמצעי		חמישון עליון	
	ש"ח לחודש באחוזים	הרכב	ש"ח לחודש באחוזים	הרכב	ש"ח לחודש באחוזים	הרכב	ש"ח לחודש באחוזים	הרכב
סך ההוצאה לתצרוכת	10,139	100.0	6,476	100.0	9,460	100.0	15,533	100.0
מזון	1,359	13.4	1,237	19.1	1,276	13.5	1,711	11.0
ירקות ופירות	347	3.4	334	5.2	328	3.5	399	2.6
דיר	2,308	22.8	1,479	22.8	2,343	24.8	3,110	20.0
אחזקת הדירה	1,010	10.0	656	10.1	929	9.8	1,607	10.3
ריהוט וציוד לבית	413	4.1	265	4.1	338	3.6	686	4.4
הלבשה והנעלה	379	3.7	346	5.3	358	3.8	480	3.1
בריאות	485	4.8	263	4.1	456	4.8	796	5.1
חינוך תרבות ובידור	1,370	13.5	676	10.4	1,333	14.1	2,167	14.0
תחבורה ותקשורת	2,011	19.8	872	13.5	1,708	18.1	3,908	25.2
מוצרים ושירותים אחרים	457	4.5	348	5.4	392	4.0	668	4.3

משק בית בחמישון העליון מוציא לסעיף "חינוך, תרבות ובידור" 2,167 ש"ח לחודש, לעומת 676 ש"ח לחודש בחמישון התחתון - פי 3.2. ההוצאה למשק בית על שירותי חינוך (שכר לימוד, קורסים, חוגים ושיעורי עזר) בחמישון העליון הסתכמה ב-664 ש"ח, לעומת 284 ש"ח בחמישון התחתון - פי 2.3.

ההבדל הגדול ביותר בין החמישון העליון לתחתון נמצא בסעיף "תחבורה ותקשורת", שבו ההוצאה בחמישון העליון הנה 3,908 ש"ח לחודש, לעומת 872 ש"ח בחמישון התחתון, פי 4.5.

סעיף זה כולל בתוכו כמה קבוצות הוצאה שיש ביניהן הבדל גדול במיוחד בין החמישוניים: בחמישון העליון הנסיעות בתחבורה ציבורית מהוות 2.2% בלבד מסך ההוצאה ל"תחבורה ותקשורת", לעומת 14.2% בחמישון התחתון (84 ש"ח לעומת 124 ש"ח, בהתאמה); בחמישון העליון נסיעות לחו"ל מהוות 22.7% מסך ההוצאה ל"תחבורה ותקשורת", לעומת 8.4% בחמישון התחתון (886 ש"ח לעומת 73 ש"ח, בהתאמה).

4. הוצאות לתצרוכת לפי מספר נפשות במשק הבית (לוח 5.2)

אחוז ההוצאה ל"מזון", כולל ירקות ופירות, מתוך סך כל ההוצאה לתצרוכת, גדל ככל שעולה מספר הנפשות במשק הבית, מ-14.4% במשקי בית בני נפש אחת עד 20.9% במשקי בית בני 6 נפשות ויותר.

גם בסעיפי "הלבשה והנעלה", ו"חינוך, תרבות ובידור" גדל אחוז ההוצאה עם העלייה במספר הנפשות במשק הבית. לעומת זאת, אחוז ההוצאה ל"דיר" מתוך סך כל ההוצאה לתצרוכת יורד ככל שמספר הנפשות במשק הבית גדל, מ-33.6% במשקי בית בני נפש אחת עד 18.7% במשקי בית בני 6 נפשות ויותר. כך גם אחוז ההוצאה לסעיף "בריאות" יורד ככל שעולה מספר הנפשות במשק בית, מ-6.7% במשקי בית בני נפש אחת עד 3.9% במשקי בית בני 6 נפשות ויותר.

לוח ד. - הוצאה לתצרוכת באחוזים, לפי מספר נפשות במשק הבית
2003

מספר הנפשות במשק הבית						סך הכל משקי הבית	הוצאה חודשית לתצרוכת
+6	5	4	3	2	1		
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל מזה:
20.9	17.3	16.3	15.9	16.0	14.4	16.8	מזון (כולל ירקות ופירות)
18.7	19.7	20.5	22.1	25.5	33.6	22.8	דיור
4.4	4.0	4.4	4.3	3.7	3.5	4.1	ריהוט וציוד לבית
5.1	4.3	3.8	3.7	2.8	2.6	3.7	הלבשה והנעלה
3.9	4.1	3.9	4.6	6.1	6.7	4.8	בריאות
15.1	15.5	15.4	13.8	11.0	8.7	13.5	חינוך, תרבות ובידור
17.0	21.3	21.1	21.1	20.6	15.7	19.8	תחבורה ותקשורת

5. הכנסות משקי בית

החל משנת 1997 מבוססים הנתונים של הכנסות משקי הבית על נתוני הכנסות הנאספים הן ב"סקר הכנסות" והן ב"סקר הוצאות משק הבית":

סקר הכנסות – נערך יחד עם סקר כוח אדם השוטף, שבו רבע ממשקי הבית הנחקרים בסקר כוח אדם נשאלים גם על הכנסותיהם.

סקר הוצאות משק הבית – נערך באופן שוטף החל מ-1997 ומטרתו לקבל את מרכיבי התקציב של משקי הבית ולקבוע את ה"משקלים" לסל הצריכה של "מדד המחירים לצרכן". בסקר נשאלים המרואיינים הן על הכנסותיהם והן על הוצאותיהם.

בשני הסקרים המדגמים הם מדגמי דירות, ובכל דירה שנדגמת נחקרים כל משקי הבית שגרים בה במועד החקירה.

נתוני ההכנסות בפרסום הנוכחי מבוססים על מדגם נטו של 14,418 משקי בית, מהם 8,200 משקי בית מ"סקר הכנסות" ו-6,218 משקי בית מ"סקר הוצאות משק הבית".

הסקר המשולב מתייחס לכל האוכלוסייה בישראל בכל צורות היישוב למעט קיבוצים, מושבים שיתופיים, בדווים הגרים מחוץ ליישובים ודיירי מוסדות. בשנים 2000 ו-2001 אוכלוסיית מזרח ירושלים לא נחקרה עקב קשיים באיסוף הנתונים, אולם משנת 2002 אוכלוסייה זו החלה להיחקר שוב.

6. הרכב הכנסה לפי עשירונים (לוחות 2.1 ו-2.2)

ההכנסה הכספית הממוצעת ברוטו למשק בית הסתכמה בשנת 2003 ב-11,022 ש"ח לחודש לעומת 11,385 ש"ח בשנת 2002. זוהי ירידה ראלית של 3.8%.

במיון משקי הבית לפי עשירוני הכנסה כספית נטו לנפש סטנדרטית ההכנסה הכספית ברוטו למשק בית בעשירון העליון היא 30,003 ש"ח לחודש לעומת 2,589 ש"ח לחודש בעשירון התחתון – פי 11.6.

רוב ההכנסה החודשית של משקי הבית בעשירון התחתון מקורה בקצבאות ובתמיכות (כ-68% מסך ההכנסה) ורק כ-30% מקורה בעבודה, לעומת העשירון העליון שבו 4.5% מההכנסה מקורה מקצבאות ותמיכות וכ-82% מקורה מעבודה.

בעשירון התחתון יש 4.3 נפשות בממוצע למשק בית ו-0.4 מפרנסים, לעומת העשירון העליון שבו יש 2.5 נפשות בממוצע למשק בית ו-1.5 מפרנסים.

**לוח ה. - הכנסה חודשית בעשירונים של משק בית לפי הכנסה כספית נטו לנפש סטנדרטית
2003**

עשירונים										סך הכל	
10	9	8	7	6	5	4	3	2	1		
ש"ח											
30,003	18,145	14,148	11,896	10,075	8,051	6,451	5,130	3,749	2,589	11,022	הכנסה כספית ברוטו - סך הכל
אחוזים											
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	הכנסה כספית ברוטו - סך הכל
81.9	84.5	81.7	81.6	79.3	72.1	65.4	57.3	42.3	29.8	76.6	מעבודה
4.9	2.2	1.5	1.1	1.2	1.0	1.1	1.1	0.7	1.2	2.3	מהון
8.7	7.2	7.8	6.7	5.6	5.6	4.4	3.0	1.8	1.1	6.7	מפנסיות וקופות גמל
4.5	6.2	9.0	10.6	13.9	21.3	29.0	38.6	55.2	67.9	14.3	מקצבאות ותמיכות

7. הכנסה לפי מספר מפרנסים (לוחות 6.1 ו-6.2)

בשנת 2003 ההכנסה הכספית ברוטו למשק בית ללא מפרנסים הייתה 4,596 ש"ח לחודש, בעוד שבמשק בית שבו יש 3 מפרנסים או יותר ההכנסה הכספית הגיעה ל-21,240 ש"ח לחודש - פי 4.6. פער זה מצטמצם עד כדי פי 2.3 כאשר משווים את ההכנסה לנפש. מאחר שמשקי בית ללא מפרנסים הם משקי בית בני 2.4 נפשות בממוצע למשק בית, ההכנסה הכספית ברוטו לנפש במשקי בית אלו היא 1,915 ש"ח לחודש. לעומתם משקי בית בני 3 מפרנסים או יותר הם משקי בית בני 4.8 נפשות בממוצע למשק בית, והכנסתם הכספית ברוטו לנפש היא 4,425 ש"ח לחודש.

במשקי בית ללא מפרנסים, בהם נמצאת רוב אוכלוסיית הקשישים, 58.9% מההכנסה (2,707 ש"ח) מקורה בקצבאות ובתמיכות, ועיקר התמיכה באה מהמוסד לביטוח לאומי.

**לוח ו. - הכנסה חודשית למשק בית, לפי מספר מפרנסים
2003**

מספר מפרנסים במשק הבית				סך הכל	
+3	2	1	0		
ש"ח					
21,240	16,884	9,115	4,596	11,022	הכנסה כספית ברוטו - סך הכל
אחוזים					
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	הכנסה כספית ברוטו - סך הכל
92.3	91.8	75.9	1.3	76.6	מעבודה
1.6	1.5	2.1	7.4	2.3	מהון
2.3	1.8	5.9	32.4	6.7	מפנסיות ומקופות גמל
3.7	4.9	16.1	58.9	14.3	מקצבאות ומתמיכות

8. הכנסה חודשית למשק בית לפי צורת יישוב (לוחות 7.1 ו-7.2)

ההכנסה הכספית ברוטו למשק בית ביישובים הלא-יהודיים היא הנמוכה ביותר והסתכמה ב-7,877 ש"ח לחודש. מספר הנפשות הסטנדרטיות במשק הבית ביישובים אלו הוא הגבוה ביותר (3.7 נפשות סטנדרטיות), וההכנסה הכספית ברוטו לנפש סטנדרטית היא 2,129 ש"ח לחודש.

מבין ארבע הערים הגדולות (ירושלים, תל-אביב, חיפה וראשון לציון) ההכנסה הכספית ברוטו למשק בית הנמוכה ביותר היא בירושלים (כולל מזרח ירושלים) – 8,800 ש"ח לחודש. מספר הנפשות הסטנדרטיות במשק בית בירושלים הוא 2.95 וההכנסה הכספית ברוטו לנפש סטנדרטית היא 2,983 ש"ח לחודש.

ההכנסה הכספית הגבוהה ביותר למשק בית היא ביישובים היהודיים הכפריים שאוכלוסייתם מונה עד 2,000 תושבים (כמו יישובים קהילתיים ומושבים) – 15,594 ש"ח ברוטו למשק בית לחודש. ביישובים אלו מספר הנפשות הסטנדרטיות במשק הבית הוא גבוה – 2.98 נפשות סטנדרטיות, וההכנסה הכספית לנפש סטנדרטית היא 5,233 ש"ח.

9. בעלות על מוצרים בני קיימה (לוחות 10.1-13.1)

בדומה לשש השנים הקודמות, גם בשנת 2003 יש עלייה באחוז משקי הבית שבבעלותם מוצרי תקשורת ובידור אלו:

מחשב ביתי - בשנת 2003 ל-54.6% ממשקי הבית יש מחשב, לעומת 53.8% בשנת 2002.

מנוי לאינטרנט - בשנת 2003 ל-30.8% ממשקי הבית יש מנוי לאינטרנט, לעומת 25.4% בשנת 2002.

טלפון סלולרי - בשנת 2003 ל-80.9% ממשקי הבית יש טלפון סלולרי אחד לפחות ול-47.9% ממשקי הבית יש שני טלפונים סלולריים או יותר, לעומת 78.8% ו-44.0% בהתאמה, בשנת 2002.

DVD - נחקר לראשונה בשנת 2001. בשנת 2003 ל-17.7% ממשקי הבית יש DVD, לעומת 11.9% בשנת 2002.

בבעלות על קווי טלפון רגילים חלה ירידה של 6.4% בין השנים 1997 ל-2003 (מ-95% בשנת 1997 ל-88.6% בשנת 2003).

בבעלות על מכשיר וידאו חלה ירידה של 1.6% (מ-66.4% בשנת 2002 ל-64.8% בשנת 2003).

לוח ז. - אחוז בעלות על מוצרים בני קיימה 2003-1997

2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	
74.8	72.2	70.9	67.3	61.8	58.1	55.1	מיקרוגל
31.1	29.9	29.2	28.6	27.3	25.8	25.3	מדיח כלים
33.9	32.6	30.9	29.8	27.9	24.8	24.0	מייבש כביסה
94.3	93.9	93.4	92.5	92.6	91.2	91.7	מכונת כביסה
61.5	58.1	57.7	52.5	46.6	46.9	42.4	מזגן
65.3	65.9	64.7	65.1	62.1	60.6	58.8	שואב אבק
64.8	66.4	68.4	68.2	64.2	58.7	58.9	וידאו
17.7	11.9	7.9					*DVD
54.6	53.8	49.8	47.1	40.7	36.6	33.5	מחשב ביתי
30.8	25.4	22.5	19.8	11.9	8.2	4.6	מנוי לאינטרנט
88.6	90.9	91.7	94.4	94.4	94.3	95.0	קו טלפון אחד לפחות
80.9	78.8	73.8	63.5	52.3	44.5	37.8	טלפון סלולרי אחד לפחות
47.9	44.0	37.7	26.8	14.5	9.2	7.2	שני טלפונים סלולריים ויותר
70.6	71.9	73.2	70.1	65.7	61.9	62.9	מנוי לשירותי כבלים ולוויין**
57.2	56.7	56.6	54.9	55.3	52.9	52.9	מכונת אחת לפחות
13.4	14.1	14.0	12.5	10.6	9.9	10.2	שתי מכונות ויותר

* החל להיחקר בשנת 2001.

** בשנת 2001 החל להיחקר גם המנוי ללוויין.

10. תנאי דיור (לוחות 14.1-15.1)

מסקר "הוצאות משק הבית" לשנת 2003 עולה כי כ-70% ממשקי הבית גרים בדירות שבבעלותם. כ-25% ממשקי הבית גרים בדירות שכורות, וכ-5% ממשקי הבית גרים בדירות חיים או בדמי מפתח. הגודל הממוצע של הדירות בבעלות הוא 3.9 חדרים ושל הדירות השכורות הוא 3.0 חדרים. צפיפות הדיור דומה בדירות בבעלות ובדירות שכורות (כ-0.9 נפשות לחדר). בעשירון העליון 82.8% ממשקי הבית גרים בדירות בבעלות ורק 11.1% גרים בדירות שכורות. בעשירון התחתון 38.9% גרים בדירות בבעלות ו-55.5% גרים בדירות שכורות.

בעשירון העליון הערך הממוצע של דירה בבעלות גדול פי 2.4 מערך הדירה בעשירון התחתון (כ-1,296,000 ש"ח בעשירון העליון לעומת כ-549,000 ש"ח בעשירון התחתון).

משקי הבית בעשירון העליון הגרים בדירות שכורות משלמים 2,951 ש"ח לחודש בעבור שכירת דירה בעלת 3.3 חדרים בממוצע, לעומת משקי הבית הגרים בדירות שכורות בעשירון התחתון המוציאים 970 ש"ח בעבור דירה בעלת 2.7 חדרים בממוצע.

לוח ח. - תנאי דיור, לפי עשירוני הכנסה נטו לנפש סטנדרטית

2003

עשירונים				כל משקי הבית	
עליון	שביעי	רביעי	תחתון		
					דירות בבעלות
82.8	78.2	73.7	38.9	70.4	אחוז בעלי הדירות
4.4	4.0	3.5	3.5	3.9	מספר חדרים בדירה למגורים
2.5	3.4	3.6	5.9	3.6	נפשות במשק הבית
1,296	778	601	549	788	ערך דירה בבעלות (אלפי ש"ח)
					דירות שכורות
11.1	16.6	22.6	55.5	24.6	אחוז הגרים בדירות שכורות
3.3	3.0	3.1	2.7	3.0	מספר חדרים בדירה למגורים
2.1	2.3	2.9	3.1	2.7	נפשות במשק הבית
2,951	2,144	1,700	970	1,700	שכר דירה (ש"ח)

ב. שיטות הסקר

1. כללי

מטרות ושימושי הסקר: קבלת מרכיבי התקציב של משקי הבית ונתונים נוספים המשמשים לאפיון רמת החיים של משקי הבית מהיבטים שונים, כגון: דפוסי צריכה, בילוי ופנאי, רמת התזונה והרכבה, רמת ההכנסה והרכבה ותנאי הדיור. כמו כן משמש הסקר למחקרי שוק, לבניית מודלים לחיזוי התנהגות צרכנים, למחקרים על תחולת המס העקיף על קבוצות שונות באוכלוסייה, ועוד. אחד השימושים החשובים של הסקר הוא קביעת ה"משקלים" לסל הצריכה של מדד המחירים לצרכן.

אוכלוסיית הסקר: כוללת, החל מ-1997, את כל האוכלוסייה העירונית והלא-עירונית, למעט קיבוצים, מושבים שיתופיים, בדווים הגרים מחוץ לערים ודיירי מוסדות.

בשנים 2000 ו-2001 לא נכללה גם אוכלוסיית מזרח ירושלים עקב קשיים באיסוף הנתונים, אולם משנת 2002 שוב נכללת אוכלוסייה זו בסקר.

יחידת החקירה: הוגדרה כמשק בית, כלומר, קבוצת אנשים הגרים רוב ימות השבוע באותה דירה ויש להם תקציב הוצאות משותף למזון.

2. שיטת הדגימה

(א) מודל הדגימה בסקר והסתברות הדגימה

בסקר הוצא מדגם דו-שלבי: בשלב ראשון הוצא מדגם של יישובים ובשלב שני הוצא מדגם של דירות ביישובי המדגם.

הסתברות הדגימה הסופית לדירה הייתה אחידה לכל הדירות באוכלוסייה - 1:260. הסתברות הדגימה נקבעה בהתאם להערכות שיעורי הלא-משיבים הצפוי בסקר, לגודל המדגם המתוכנן ולאומדן סך משקי הבית לאוכלוסיית הסקר לאמצע שנת הסקר.

(ב) דגימת היישובים

לכל יישוב השייך לאוכלוסיית הסקר חושב גודלו - אומדן סך משקי הבית הצפוי לאמצע תקופת החקירה של הסקר.

בסך הכל נכללו 171 יישובים במדגם:

60 היישובים הגדולים, בהם מתגוררים כ-80% מכלל משקי הבית באוכלוסיית הסקר, נכללו במדגם בוודאות, כאשר כל יישוב הוא שכבת דגימה נפרדת.

שאר היישובים (815) השייכים להגדרת הסקר שובצו ל-37 שכבות דגימה לפי דמיון במשתנים שונים, כמו למשל צורת יישוב, מאפיינים סוציו-כלכליים וקרבה גאוגרפית. לכל שכבת דגימה הוקצו מנות פקידה (כל מנת פקידה היא אוסף של כ-13 דירות ברוטו), בהתאם לגודלה. היישובים סודרו בכל שכבה בנפרד לפי מאפיינים שונים והוצא מדגם מקרי-שיטתי של יישובים יחסית לגודלם. סך הכל נדגמו 111 יישובים הסתברותיים.

**רשימת היישובים, לפי גודל יישוב
2003**

קוד יישוב	שם יישוב	צורת יישוב
3000	ירושלים	מעל 200,000 תושבים
5000	תל אביב- יפו	
4000	חיפה	
8300	ראשון לציון	
0070	אשדוד	מ- 100,000 עד 199,999 תושבים
7100	אשקלון	
9000	באר שבע	
6100	בני ברק	
6200	בת ים	
6600	חולון	
7400	נתניה	
7900	פתח תקווה	
8600	רמת גן	
6400	הרצלייה	מ- 50,000 עד 99,999 תושבים
6500	חדרה	
6900	כפר סבא	
7000	לוד	
8400	רחובות	
8500	רמלה	
8700	רעננה	
0031	אופקים	
2400	אור יהודה	
2600	אילת	
2610	בית שמש	
6300	גבעתיים	
2200	דימונה	
9700	הוד השרון	
6700	טבריה	
2660	יבנה	
9400	יהוד	
1139	כרמיאל	
1015	מבשרת ציון	
0874	מגדל העמק	
1200	מודיעין	
3616	מעלה אדומים	
1063	מעלות-תרשיחא	
9100	נהרייה	
7200	נס ציונה	

קוד יישוב	שם יישוב	צורת יישוב
1061	נצרת עילית	מ- 20,000 עד 49,999 תושבים
2500	נשר	
0246	נתיבות	
7600	עכו	
7700	עפולה	
2560	ערד	
7800	פרדס חנה-כרכור	
8000	צפת	
2620	קריית אונו	
6800	קריית אתא	
9500	קריית ביאליק	
2630	קריית גת	
9600	קריית ים	
8200	קריית מוצקין	
2800	קריית שמונה	
2640	ראש העין	
2650	רמת השרון	
1020	אור עקיבא	מ- 10,000 עד 19,999 תושבים
3570	אריאל	
9200	בית שאן	
3780	ביתר עילית	
3730	גבעת זאב	
0681	גבעת שמואל	
2550	גדרה	
0166	גן יבנה	
0229	גני תקווה	
9300	זכרון יעקב	
2100	טירת כרמל	
0240	יקנעם עילית	
0168	כפר יונה	
3797	מודיעין עילית	
1273	מכבים-רעות	
2300	קריית טבעון	
1034	קריית מלאכי	
1031	שדרות	
1304	שוהם	
0182	אבן יהודה	מ- 2,000 עד 9,999 תושבים
0565	אזור	
1309	אלעד	
3750	אלפי מנשה	

קוד יישוב	שם יישוב	צורת יישוב
2530	באר יעקב	מ- 2,000 עד 9,999 תושבים
0466	בית דגן	
1066	בני עי"ש	
2034	חצור הגלילית	
0046	יבנאל	
0831	ירוחם	
3779	כוכב יעקב	
1263	כפר ורדים	
0028	מזכרת בתיה	
1098	מרכז שפירא	
1315	מתן	
0666	עומר	
1306	צור יגאל	
3557	קדומים	
4100	קצרין	
3611	קריית ארבע	
0469	קריית עקרון	
0154	תל מונד	
0472	אבו גוש	יישובים עירוניים - לא יהודים
0473	אבו סנאן	
2710	אום אל-פחם	
0529	אעבלין	
6000	באקה אל-גרביה	
1326	בסמ"ה	
1292	ג'דידה-מכר	
0541	ג'סר א-זרקא	
0494	דאלית-אל-כרמל	
0489	דבורייה	
0492	דייר חנא	
0498	טורעאן	
2730	טייבה	
2720	טירה	
8900	טמרה	
1295	יאנוח-ג'ת	
0499	יפיע	
0502	ירכא	
1059	כסיפה	
0508	כפר כמא	
0509	כפר כנא	

קוד יישוב	שם יישוב	צורת יישוב
0510	כפר מנדא	יישובים עירוניים - לא יהודים
0634	כפר קאסם	
0654	כפר קרע	
4201	מג'דל שמש	
0481	מגאר	
0516	מג'ד אל-כרום	
0520	משהד	
7300	נצרת	
0526	סולם	
7500	סח'נין	
0511	עילוט	
0534	עספיא	
0531	עראבה	
0637	ערערה	
0537	פוריידיס	
0536	פקיעין	
0638	קלנסווה	
0543	ראמה	
1161	רהט	
0542	ריינה	
1286	שגב שלום	
8800	שפרעם	
0446	אודים	יישובים לא עירוניים - יהודים
1108	אומן	
1253	אמנון	
1293	גבעת אבני	
3613	גיתית	
1317	דמיידה	
1208	הילה	
3603	הר גילה	
0115	חופית	
3573	חלמיש	
0190	כפר ויתקין	
0320	כפר ורבורג	
0140	כפר יהושע	
1166	כפר רות	
1264	כרמי יוסף	
0742	מסילת ציון	
0022	מקווה ישראל	
0686	נווה ימין	
2048	ניר עקיבא	
0817	עזריקם	

קוד יישוב	שם יישוב	צורת יישוב
0546	עין אל-אסד	יישובים לא עירוניים - יהודים
0074	עין הוד	
0593	ערוגות	
0749	פטיש	
3659	פסגות	
0198	צופית	
0613	ציפורי	
2016	רוויה	
0997	רומת הייב	
0616	רינתיה	
1165	שילת	
0752	תעוז	

(ג) דגימת הדירות ביישובי המדגם

בכל יישוב שנדגם הוצא מדגם דירות, בדרך כלל מתוך מסגרות דגימה שהוכנו מקובצי הארנונה של הרשויות המקומיות, או מרשימות של משקי בית שהתקבלו ממזכירות היישובים (בדרך כלל היישובים הקטנים).

בכל יישוב, אם התאפשר, מוינו הדירות במסגרת לדגימה לפני הוצאת המדגם לפי מאפיינים גאוגרפיים המצויים על קבצי הארנונה, לקבלת פיזור גאוגרפי מרבי של המדגם על פני היישוב. הוצא מדגם מקרי-שיטתי של דירות, לפי פרמטרים שיבטיחו שהסתברות הדגימה הסופית לדירה תהיה כפי שנקבע בתכנון 1: 260.

סך הכל נדגמו 7,314 דירות ממסגרות הארנונה ומרשימות משקי הבית של היישובים הקטנים.

(ד) מדגמים משלימים

קובצי הארנונה ורשימות משקי הבית ביישובים הקטנים אינם מכסים את כל הדירות עם משקי בית השייכים לאוכלוסיית הסקר. כדי להקטין אי-כיסוי זה, הוצאו מדגמים משלימים ממסגרות נוספות בעבור תת-הקבוצות הבאות:

- ◀ דירות חדשות שאוכלסו לאחר מועד עדכון מסגרות הארנונה – סך הכל 125 דירות.
- ◀ יחידות דיור במעונות ב-7 האוניברסיטאות הגדולות – סך הכל 17 יחידות דיור.
- ◀ יחידות דיור במרכזי קליטה – סך הכל 8 יחידות דיור.
- ◀ יחידות דיור בתכניות דיור מוגן שאינן מכוסות בארנונה – סך הכל 13 יחידות דיור.
- ◀ דירות שנדגמו במדגמי שטח במזרח ירושלים – סך הכל 110 דירות.

סך הכל הושלמו מדגמי הדירות ב-273 דירות, כך שמדגם הדירות כלל 7,587 דירות.

(ה) הקצאת המדגם על פני שנת החקירה בסקר

בסקר מעוניינים לייצג, מלבד קבוצות האוכלוסייה, גם את כל תקופות הזמן בשנת החקירה. לכן הוקצו מנות הפקידה לפי שבועות, כך שבכל רבע שנה יתקבל איזון של המדגם לפי מאפיינים חברתיים-כלכליים וגאוגרפיים שונים.

3. שיטת החקירה ותקופת הסקר

איסוף נתוני הסקר - מכל משק בית נאספו הנתונים בצורה משולבת באמצעות:

- (א) שאלון על מבנה משק הבית - שאלון שמולא על ידי הסוקר ובו נתונים דמוגרפיים וכלכליים בסיסיים לגבי כל אחד מבני משק הבית (כמו גיל, מין, ארץ לידה, שנת עלייה, מעמד בעבודה וכו').
- (ב) יומן דו-שבועי בו רשם משק הבית, במשך שבועיים, את ההוצאות היום-יומיות של כל בני משק הבית.
- (ג) שאלון על הוצאות גדולות או לא-שכיחות ועל הכנסות, שמולא על ידי הסוקר על-סמך דיווח משק הבית, שהתייחס לתקופה של 3 החודשים או 12 החודשים שקדמו למועד הריאיון (בהתאם למידת נדירותם של הפריטים שנחקרו).

תקופת הסקר - נתוני הסקר נאספו "בשדה" במשך כ-13 חודשים, החל בינואר של שנת הסקר עד ינואר של השנה שאחריה. חקירת המדגם "פוזרה" על פני תקופת הסקר כולה, כדי לקבל ייצוג לכל שבועות החקירה.

אומדני הסקר לגבי הוצאות שהתקבלו באמצעות היומן מתייחסים, בקירוב, לשנת ביצוע הסקר. האומדנים לגבי ההוצאות שהתקבלו באמצעות השאלון מתייחסים ל-15 חודשים (אוקטובר 2002 עד דצמבר 2003), או ל-24 חודשים (ינואר 2002 עד דצמבר 2003), בהתאם לסוג ההוצאה.

4. תוצאות הפקידה

מבין 7,587 הדירות שנדגמו, היו 737 דירות (9.7%), שבפועל נמצא כי לא היו צריכות להיחקר, כמפורט להלן:

אחוזים	מספרים מוחלטים	
100.0	737	סך הכל דירות שלא היו צריכות להיחקר
53.0	391	מהן: ריקות
17.8	131	לדייריהן יש כתובת קבועה אחרת בארץ
4.3	32	גרו בהן משקי בית שלא היו שייכים לסקר
10.9	80	שימשו לעסקים, למוסדות וכו'
10.2	75	הרוסות, נטושות או בשלבי בנייה
3.8	28	טעויות במסגרות הדגימה

ב-6,850 הדירות שהיו צריכות להיחקר גרו 6,948 משקי בית אשר השתייכו לאוכלוסיית הסקר. כצפוי, ברוב הגדול של הדירות גר משק בית אחד בכל דירה ורק ב-1.3% מהדירות גרו שני משקי בית או יותר.

קרוב לעשירית מבין 6,948 משקי הבית שנועדו להיחקר לא השתתפו באומדני הסקר, מהם 702 משקי בית לא נחקרו ו-28 נפסלו בעריכה. בסך הכל לא השתתפו באומדנים 730 משקי בית, כמפורט להלן:

אחוזים	מספרים מוחלטים	
100.0	6,948	סך הכל משקי הבית שנועדו להיחקר
100.0	702	לא נחקרו - סך הכל
66.7	468	מהם: סירובים
13.0	91	נעדרים
17.5	123	קשיים בתקשורת, מחלה וכו'
2.8	20	לא אותרו וקשיים אחרים בפקידה
100.0	6,246	נחקרו - סך הכל
0.4	28	מהם: נפסלו בעריכה
99.6	6,218	מיועדים להשתתף באומדני הסקר

בין משקי הבית שלא נחקרו היו כאלה שלא נענו כלל לבקשה להשתתף בסקר, חלקם מסרו רק מידע מצומצם על תכונות משק הבית בשאלון א ומיעוטם התחילו למלא יומן אך לא השלימו את המשימה.

אחוזים	מספרים מוחלטים	
100.0	702	משקי בית שלא נחקרו - סך הכל
67.7	475	מהם: לא השיבו כלל
29.2	205	השיבו לשאלון א בלבד
3.1	22	מילאו יומן ליום אחד לפחות וללא שאלון מסכם

5. עיבוד הנתונים

עריכה וסימול: היומנים שהתקבלו ממשקי הבית עברו עריכה ראשונית במשרדים המחוזיים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. לאחר מכן הועברו השאלונים אל היחידה הנושאת שבמשרד המרכזי, בה נעשתה קליטת הנתונים שכללה קלידה, עריכה, ביקורת איכות, ביקורות לוגיות וסימול המוצרים. הביקורות למיניהן נעשו תוך כדי קלידה בשיטת "On Line" ואז נעשה גם סימול אוטומטי של המוצרים.

אמידת מרכיבי התקציב למשק בית: רוב אומדני התצרוכת התקבלו לפי גישת ההוצאה נטו לקניית המוצר, כלומר, ההפרש החיובי בין ההוצאה שהייתה למשק הבית על המוצר לבין תקבולים שהיו לו (אם היו) ממכירת אותו סוג מוצר. לדוגמא: ההפרש בין ההוצאה של משק בית לקניית מקרר חדש ובין התקבולים כתוצאה ממכירת מקרר ישן הוא אומדן ההוצאה של אותו משק בית לקניית מקרר. גישה זו ננקטה לגבי מרבית המוצרים והשירותים בסקר.

ההוצאות לדיור ולרכב נאמדו בגישות אחרות:

דיור

שני המרכיבים העיקריים בהוצאות לדיור הם ההוצאה לשכר דירה בדירות שכורות וההוצאה בעבור צריכת שירותי דיור בדירות שבבעלות. בדירות שכורות התקבלה עלות ההוצאה בעבור שכר דירה ישירות ממשקי הבית שגרים בהן ואילו לגבי דירות שבבעלות משקי הבית חושבה צריכת שירותי הדיור על ידי זקיפת שכר דירה חלופי בדירות שוות גודל באותם יישובים או באזורים דומים בארץ.

נתוני הזקיפה של שכר הדירה ב-2003 נלקחו מתוך שלושה מקורות:

1. סקר שכר הדירה השוטף שנעשה במסגרת מדד המחירים לצרכן;
2. נתוני שכר דירה של משקי הבית הגרים בדירות שכורות מתוך סקר הוצאות משק הבית עצמו;
3. מקורות חיצוניים.

עבור הדירות בדמי מפתח נזקף ההפרש בין שכר הדירה המשולם בפועל לבין שכר הדירה המלא, על פי המחירים הממוצעים של שכר דירה "חופשי" כפי שהתקבל מתוך שלושת המקורות שצוינו לעיל.

רכב

ההוצאות לרכב נאמדו בגישת "ערך השירותים" המתקבלים מהנכס. לכל משק בית שבבעלותו מכונית נאמד ערך השירותים המתקבל מהנכס, לפי ערך הפחת על הנכס והריבית החלופית על ההון המושקע בנכס זה. הריבית החלופית נזקפה גם כהכנסה לאותו משק בית.

למספר מרכיבים נוספים שלגביהם לא התקבלו נתונים ממשקי הבית נעשו זקיפות "חיצוניות". זקיפות כאלו נעשו גם במוצרים אשר תעריפיהם בדרך כלל אחידים או שהדרך לחישובם קבועה: אגרות שונות (רדיו, טלוויזיה, אגרת רישוי), ערכי רכב ותשלומי חובה (מס הכנסה, ביטוח לאומי וביטוח בריאות ממלכתי).

כל מרכיבי התקציב בעבור כל משק בית הובאו למכנה משותף: אומדן לחודש ברמת מחירים אחידה של ממוצע תקופת הסקר. ההוצאות שנלקחו מהיומן הוכפלו פי 2.17 לערך, על מנת להביאן לאומדן חודשי, והאומדנים המתבססים על השאלון התקבלו על ידי חלוקה ב-12 או ב-3, בהתאם למשך התקופה שעליה נשאלה השאלה.

מדד המחירים הממוצע לתקופת הסקר 2003 עמד על 114.4 נקודות, לפי בסיס 1998 = 100.

שיטת האמידה - מיועדת לצמצם הן את טעויות הדגימה והן את ההטיות העלולות לנבוע מכך שמשקי בית שלא השיבו על השאלון יכולים להיות שונים בתכונותיהם מאלה שהשתתפו בסקר.

כדי לקבל אומדנים המתייחסים לכלל אוכלוסיית הסקר נקבע "מקדם ניפוח" לכל משק בית שנחקר, כאשר לכל הנפשות השייכות לאותו משק בית יש את אותו מקדם ניפוח. מקדם ניפוח של משק בית מבטא את מספר משקי הבית ואת מספר הנפשות באוכלוסיית הסקר המיוצגים על ידי אותו משק הבית.

מערכת מקדמי הניפוח נקבעה בתהליך רב-שלבי בשיטת ה-RAKING, שלפיה מתאימים את התפלגות המדגם המנופח למספר התפלגויות חיצוניות, לפי משתני חלוקה נבחרים. ההתאמה נעשתה הן לפי תכונות משקי הבית והן לפי תכונות הנפשות בנפרד (ולא במשולב), לכל אחת מהתפלגויות.

לגבי משקי הבית, ההתאמה נעשתה לשלוש קבוצות:

1. האוכלוסייה ביישובים היהודיים והמעורבים ללא עולים.
2. עולי 1998 ואילך.
3. האוכלוסייה ביישובים הלא יהודיים.

עבור התפלגויות אלה משתנה החלוקה לפי תכונות משק הבית:

- ◀ קבוצות הומוגניות של משקי בית מבחינת ההכנסות שלהם שנקבעו על פי שיטות סטטיסטיות.
- ◀ קבוצות של טיפוס משק הבית, שנקבעו לפי גודל משק הבית והרכב הגילאים במשק הבית (קשישים הגרים לבדם, זוגות צעירים, משקי בית עם ילדים, וכדומה).
- ◀ קבוצות של משקי הבית לפי מועד חקירתם, שנועדו לאזן את המדגם המנופח על פני שנת הסקר, ולמנוע הטיות שעלולות לנבוע מכך שמדגם הסקר לא פוזר בדיעבד באופן אחיד על פני חודשי השנה בגלל אילוצי עבודת השדה.

ההתפלגויות לפי תכונות של משקי הבית אשר אליהן הותאמו נתוני הסקר התקבלו על פי אומדני סקר כוח אדם המבוסס על מדגם גדול.

מקדמי הניפוח לקבוצות השונות של משקי הבית נקבעו כך שתהיה גם התאמה מלאה בין אומדני הסקר להתפלגות אוכלוסיית הסקר, נפשות לפי מין וקבוצות גיל בחתכים גאוגרפיים, בהתאם לנתונים הדמוגרפיים השוטפים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

6. מהימנות האומדנים

האומדנים המוצגים בפרסום זה מבוססים על סקר מדגמי ועלולים להיות חשופים לטעויות משני סוגים עיקריים:

- (א) **טעויות דגימה:** נובעות מכך שנחקר רק מדגם אחד של משקי בית והנפשות הכלולות בהם, ולא כל משקי הבית וכל הנפשות באוכלוסייה.
- (ב) **טעויות לא-מדגמיות:** טעויות אלה יכולות לנבוע מגורמים אחרים, שעלולים להתקיים גם כאשר נערך מפקד מלא של כל האוכלוסייה.

(א) טעויות דגימה

המדגם שעליו מבוסס סקר זה הוא אחד מתוך מספר רב מאוד של מדגמים אפשריים באותו גודל, שהיו יכולים להיבחר באותה שיטת דגימה מאותה אוכלוסייה.

האומדן X' הוא הערך הנאמד, לפי המדגם המסוים של סקר זה, בעבור הערך המקביל לו X שהיה מתקבל אילו נערך מפקד מלא.

טעות דגימה של אומדן $\sigma(X')$ היא מידה ממוצעת של השוני בין כל האומדנים השונים שהיו יכולים להתקבל מכל המדגמים האפשריים באותו גודל ובאותה שיטה, לבין הערך שהיה מתקבל לו נערך מפקד מלא, באותם תנאים של איסוף הנתונים.

רווח-סמך לאומדן הוא רווח שמכיל את הערך המפקדי X ברמת ביטחון מסוימת נתונה מראש. האומדן X' על פי המדגם והאומדן לטעות הדגימה שלו, $\sigma(X')$, מאפשרים לבנות רווח-סמך עם רמת ביטחון מסוימת, נתונה מראש, כך שהרווח מכיל את הערך המפקדי X בביטחון שנקבע.

מקובל להציג רווחי סמך ברמת ביטחון של 95%, לכן רווח הסמך ברמת ביטחון זו מתקבל על ידי $X' \pm 2\sigma(X')$. לכל לוח של קבוצות משניות בפרסום זה מובא, מתחת לאומדן, (בספרות קטנות) הסימן "±" והערך של שתי טעויות הדגימה לאותו אומדן.

דוגמא: עפ"י לוח 6.2, האומדן להוצאה החודשית הממוצעת בשקלים למשק בית, בעבור הלבשה עליונה לנשים במשקי בית שבהם שני מפרנסים הוא 150 ש"ח. רווח הסמך 95% לאומדן זה הוא 150 ± 15 , כלומר, ניתן לומר בביטחון של 95% כי ההוצאה החודשית הממוצעת למשק בית בקבוצה זו בעבור הלבשה עליונה לנשים היא בין 135 לבין 165 ש"ח.

ניתן לקבוע רמת ביטחון גבוהה יותר או נמוכה יותר, ולחשב את רווח-הסמך כך:

α	67%	80%	90%	95%	99.5%
$K(\alpha)$	1.0	1.3	1.7	2.0	2.8

כאשר $K(\alpha)$ (מספר טעויות הדגימה לכל כיוון) נקבע בהתאם לרמת הביטחון הדרושה α .

בהמשך לדוגמא הקודמת: אם מעוניינים בביטחון גבוה יותר, של 99.5% (כמעט בוודאות), נחלק את טעות הדגימה ב-2 ונכפיל את התוצאה ב- $K(\alpha) = 2.8$.

בדוגמא זו מתקבלת טעות דגימה אחת של 7.5, ולכן רווח-סמך 99.5% יהיה:

$$150 \pm 21 \quad , \quad 150 \pm 2.8 \times (15/2)$$

לכן, ניתן לומר בביטחון כמעט מלא (99.5%), שבמשקי בית שבהם מספר שני מפרנסים, ההוצאה החודשית הממוצעת בעבור הלבשה עליונה לנשים היא בין 129 לבין 171 ש"ח.

הערות

1. רווחי-הסמך הם בדרך כלל סימטריים סביב האומדן, אך בעבור אומדנים המבוססים על מספר קטן של מקרים במדגם (פחות מ-40), רווחי-הסמך אינם סימטריים. במקרים אלה, הן האומדן עצמו והן האומדן לטעות הדגימה שלו חשופים לטעות גבוהה.
2. כדי להזהיר את הקורא משימוש באומדנים החשופים לטעויות גבוהות הוצגו אומדנים עם טעויות דגימה יחסיות בין 25% לבין 40% בסוגריים עגולים (")", ואומדנים עם טעויות דגימה יחסיות בין 40% ל-50% הוצגו בסוגריים משולשים "> <". אומדנים עם טעויות דגימה יחסיות מעל ל-50% לא ניתנים לפרסום ובמקומם מצוין ~.

השוואות בין אומדנים של קבוצות זרות

אפשר לערוך השוואה באמצעות טעויות הדגימה לשני אומדנים שונים, המתייחסים לקבוצות אוכלוסייה זרות (למשל משקי בית בני גדלים שונים), ולבחון האם ההבדל בין הקבוצות אכן מובהק מבחינה סטטיסטית.

אם $X'(1)$ הוא האומדן לקבוצה 1 ו- $X'(2)$ הוא האומדן לקבוצה 2, אזי האומדן להפרש בין שתי קבוצות אלה הוא: $D' = X'(1) - X'(2)$.

כדי לבדוק אם $X'(1)$ אכן שונה מ- $X'(2)$ באוכלוסייה עצמה, יש לבחון מהי טעות הדגימה של אומדן ההפרש D' : $\sigma'(D) = \sqrt{\sigma'(X'(1))^2 + \sigma'(X'(2))^2}$. כאשר טעות דגימה אחת של האומדנים מתקבלת על ידי חלוקה ב-2 של הערכים המוצגים בלוחות.

בהינתן $\sigma'(D)$, אפשר לבנות רווח-סמך להפרש ברמת ביטחון α : $D' \pm K(\alpha)\sigma'(D)$.

אם רווח-הסמך מכיל את הערך אפס, נאמר כי ההפרש D' אינו מובהק. כלומר, על פי המדגם המסוים בסקר, ברמת הביטחון שנקבעה, לא ניתן לומר כי $X'(1)$ אכן שונה מ- $X'(2)$ באוכלוסייה עצמה (למרות שבמדגם הם שונים זה מזה).

אם הרווח אינו מכיל את הערך אפס, נאמר כי קיים הפרש מובהק בין שתי הקבוצות, וברמת הביטחון שנקבעה ההפרש יהיה בין $D' - K(\alpha)\sigma'(D)$ לבין $D' + K(\alpha)\sigma'(D)$.

כדי להקל על הקורא, מצורף תרשים (ראה עמ' 35), שלפיו אפשר למצוא רווחי-סמך 95% להפרש בין קבוצות זרות. השימוש בתרשים נעשה כדלהלן:

בעבור האומדנים וטעויות הדגימה המוצגים בפרסום, מוצאים בלוחות את גבולות רווח-הסמך בעבור שני האומדנים - $X'(1)$ ו- $X'(2)$. ערכים אלה מצוינים על גבי שתי העמודות הקיצוניות בתרשים. מעבירים ביניהם קו וקוראים את $\sigma'(D')$ בעמודה האמצעית בתרשים (לנוחות הקריאה ניתן לשנות את קנה המידה של הגבולות). אם, למשל, בעבור שני אומדנים ערכי שתי טעויות דגימה הם 120 ו-150, אפשר לחלק אותם ב-2 ומקבלים 60 ו-75. הקו המחבר 60 ו-75 בעמודות הקיצוניות חותך את העמודה האמצעית בערך 96. לכן, ערך שתי טעויות דגימה של ההפרש הוא $2*96=192$.

אם ההפרש D' קטן בערכו המוחלט מ- $2\sigma'(D')$, ההפרש אינו מובהק. כלומר, על פי המדגם המסוים בסקר, ברמת הביטחון שנקבעה, אי אפשר לומר כי $X1$ אכן שונה מ- $X2$ באוכלוסייה עצמה (למרות שבמדגם הם שונים זה מזה).

אם ההפרש D' גדול בערכו המוחלט מ- $2\sigma'(D')$, ההפרש מובהק והוא נמצא בתחום $D' \pm 2\sigma'(D')$.

לדוגמא: לפי לוח 7.2, נשווה בין ההוצאה החודשית הממוצעת (בשקלים)

למשק בית בעבור ריפוי שיניים, בערים שונות, כל זאת ברמת ביטחון של 95%.

ההוצאה החודשית הממוצעת בעבור ריפוי שיניים, היא:

105 ± 26 ש"ח במשקי בית בירושלים.

147 ± 55 ש"ח במשקי בית בראשון לציון.

נשאלת השאלה, האם אכן ההפרש בין קבוצות אלה הוא מובהק. לכאורה, לפי האומדנים בלבד, ניתן להניח כי יש הבדל בין קבוצות אלה. ההפרש בהוצאה החודשית הממוצעת בעבור ריפוי שיניים בין משקי בית בירושלים למשקי בית בראשון לציון נאמד ב-42 ש"ח $D' =$.

עפ"י התרשים, הקו המחבר 26 ו-55 בעמודות החיצוניות חותך את העמודה האמצעית ב-61 ולכן ערך שני טעויות דגימה של ההפרש הוא 61. ניתן לבנות רווח סמך 95% לאומדן ההפרש: $D' \pm 2\sigma'(D') = 42 \pm 61$.

רווח זה מכיל את הערך "אפס" (ההפרש הוא בין 103 ש"ח ל-19 ש"ח) ועל כן נאמר כי ההפרש D' אינו מובהק. כלומר, על פי המדגם המסוים בסקר, ברמת ביטחון 95% אי אפשר לומר כי ההוצאה החודשית הממוצעת בעבור ריפוי שיניים למשקי בית בירושלים אכן שונה מההוצאה החודשית הממוצעת בעבור ריפוי שיניים למשקי בית בראשון לציון.

חישוב ישיר יותר של שתי טעויות הדגימה של ההפרש נעשה כך:

$$2\sigma'(D') = 2 * \sqrt{(26/2)^2 + (55/2)^2} = 2 * 30.4 \approx 61$$

(כפי שקיבלנו בשימוש בתרשים).

יחס בין אומדני קבוצות זרות היחס R' בין שני אומדנים $X'(1)$ ו- $X'(2)$ לשתי קבוצות זרות 1 ו-2 נאמד

כך: $R' = \frac{X'(1)}{X'(2)}$, והאומדן לטעות הדגימה של אומדן היחס $\sigma'(R')$ יהיה:

$$\sigma'(R') = R' * \sqrt{\left(\frac{\sigma'X(1)}{X'(1)}\right)^2 + \left(\frac{\sigma'X(2)}{X'(2)}\right)^2}$$

לכן, רווח-הסמך 95% ל- R' יהיה: $R' \pm 2\sigma'(R')$.

אם רווח-הסמך כולל את המספר "1", הרי שהיחס אינו שונה באופן מובהק מ-1.

אם רווח-הסמך אינו כולל את המספר "1", אזי היחס שונה באופן מובהק מ-1, והוא נמצא בתחום רווח-הסמך דלעיל.

(ב) טעויות לא-מדגמיות

האומדן המתקבל וטעות הדגימה שלו מאפשרים ללמוד על הערך המפקדי, אולם ערך זה עשוי להיות שונה מהערך האמיתי של האוכלוסייה בגלל השפעתן האפשרית של טעויות לא-מדגמיות. הסוגים העיקריים של טעויות לא-מדגמיות בסקר זה הם:

(1) הטיות כתוצאה מאי-היענות: כעשירית ממשקי הבית שהיו צריכים להיחקר במדגם לא השתתפו בסקר מסיבות שונות (ראה סעיף תוצאות הפקידה). מאחר שקבוצה זו של משקי בית יכולה להיות שונה בתכונותיה ובהרגלי הצריכה שלה מקבוצת משקי הבית שהשתתפו בסקר, אומדני הסקר עלולים להיות מוטעים.

שיטת האמידה בסקר ("ניפוח") מצמצמת חלק נכבד מההטיות מסוג זה, אך לא את כולן.

(2) טעויות תשובה: אומדני הסקר מבוססים על נתונים שנמסרו על ידי המרואיינים ולכן הם עלולים להיות חשופים לטעויות תשובה.

רישום ההוצאות המפורט ביומן הדו-שבועי לא היה תמיד מלא ומדויק. הליקויים ברישום יכולים לנבוע מגורמים שונים: התעייפות המשפחה במהלך השבועיים; החסרת הוצאות "קטנות" (דמי כיס לילדים, קניות בקיוסקים, וכו'); השמטה מכוונת של הוצאות "לא מקובלות" (משקאות חריפים, הימורים, וכו'); תיאור לא מספיק מפורט לגבי המוצרים שנקנו; הכללת קניות שאירעו לפני תחילת תקופת מילוי היומן בימים הראשונים לרישום והשמטת הוצאות כתוצאה משכחה עקב אי-הקפדה על רישום שוטף ביומן.

המידע שנאסף על פריטי השאלון השונים יכול להיות חשוף אף הוא לטעויות מסוגים שונים. מאחר שהתשובות התבססו על זיכרון של המרואיינים (לגבי שלושה חודשים או שנה שלמה), קיים חשש מאי כיסוי של חלק מההוצאות, או להפך, מהכללת הוצאות שלא אירעו בתקופת ההתייחסות אלא בתקופה קודמת לה. דיווח שגוי על הפרטים הקשורים להוצאות השונות יכול אף הוא להיגרם כאשר מסתמכים על הזיכרון, אלא אם כן נעזרים במסמכים לצורך הדיווח. פירוש לא מדויק של השאלות או אי הקפדה על הוראות המילוי של השאלון יכולים אף הם לגרום לטעויות תשובה.

למרות שהפוקדים ביקשו מהמשפחות להיעזר במסמכים, שנעשה ניסיון לתקן נתונים שנראו לא מהימנים על ידי חזרה אל משקי הבית, ולמרות הביקורות השונות שנעשו בשלבי עיבוד הנתונים, עדיין קיים חשש לאי-דיוקים בתשובות היכולים לגרום לטעויות באומדני הסקר.

(3) טעויות עיבוד: שלבי העיבוד השונים, כמו קלידת השאלונים, סימול המוצרים וכן הביקורות הלוגיות, חשופים אף הם לטעויות שעלולות להשפיע על מהימנות האומדנים.

בדרך כלל קשה מאוד, או לא ניתן כלל, להעריך את השפעתן של הטעויות הלא-מדגמיות על אומדני הסקר. יחד עם זאת, מן הראוי להעיר שלפעמים ההטיות השונות הנגרמות מטעויות אלה הן בכיוונים מנוגדים ועל כן הן עשויות להתקזז בחלקן.

ג. הגדרות והסברים

משק בית: קבוצת אנשים הגרים רוב ימות השבוע באותה דירה ושיש להם תקציב הוצאות משותף למזון. במשק הבית נכללים בני משפחה שהם חיילים בשירות סדיר.

נפש סטנדרטית: כדי לדרג את המשפחות לפי מצבן הכלכלי, עדיף למיין אותן לפי הכנסתן לנפש ולא לפי ההכנסה המשפחתית הכוללת. כדי להתחשב ביתרונות הכלכליים לגודל משפחה, מוינו המשפחות לא לפי הכנסתן המשפחתית המחולקת במספר הנפשות למעשה, אלא לפי ההכנסה המשפחתית המחולקת במספר "הנפשות הסטנדרטיות", כאשר מספר זה נקבע לפי הלוח שלהלן. גישה זו מייחסת לכל נפש נוספת במשפחה השפעה שולית קטנה יותר מבחינת העומס המוטל על תקציב המשפחה, כביטוי ליתרונות לגודל.

משקל לנפש שולית	מספר הנפשות הסטנדרטיות	מספר הנפשות למעשה במשק בית
1.25	1.25	נפש אחת
0.75	2.00	2 נפשות
0.65	2.65	3 נפשות
0.55	3.20	4 נפשות
0.55	3.75	5 נפשות
0.50	4.25	6 נפשות
0.50	4.75	7 נפשות
0.45	5.20	8 נפשות
0.40	5.60	9 נפשות
0.40		כל נפש נוספת

מפרנס: אדם שעבד לפחות שבוע אחד בשלושת החודשים לפני בואו של הסוקר למשק הבית.

עשירונים: חלוקת האוכלוסייה לעשרה חלקים שווים, כאשר משקי הבית מסודרים בסדר עולה, לפי משתנה כלשהו. לדוגמא: העשירון התחתון (עשירון 1), לפי הכנסה ברוטו למשק בית הוא הקבוצה של 10% ממשקי הבית שאצלם ההכנסה ברוטו למשק בית היא הנמוכה ביותר.

גבול עליון: הכנסת המקסימום בכל אחד מהעשירונים לפי המשתנה שעל פיו מוינו. לדוגמא, בלוח 2.1 הכנסת המקסימום של העשירון ה-3 היא 1,826 ש"ח לפי משתנה של הכנסה כספית נטו לנפש סטנדרנטית.

חמישונים: חמישון הוא קבוצה הכוללת 20% מהאוכלוסייה (כלומר שני עשירונים), לפי משתנה מיון כלשהו.

הכנסה כוללת: סך ההכנסות של משק הבית הכוללות הכנסות כספיות שוטפות מעבודה, מתמיכות, מפנסיות וכד', וכן הכנסות שאינן כספיות (הכנסה בעין), המתקבלות מאמידת שירותי דיור ורכב שבבעלות משק הבית.

הכנסה כספית: סך ההכנסות הכספיות השוטפות של משק הבית. הכנסה זו כוללת את כל ההכנסות מעבודה שכירה של כל אחד מבני משק הבית (עם כל התוספות, כגון: חודש 13, דמי הבראה וביגוד, שעות נוספות, פרמיות, וכו'), מעבודה עצמאית או מעסק, הכנסות שוטפות מתמיכות ומפנסיות וכן הכנסות כספיות מרכוש, מריבית ומדיבידנד.

הכנסה נטו לנפש סטנדרטית: ההכנסה המשפחתית נטו מחולקת במספר הנפשות הסטנדרטיות במשק הבית.

הכנסה מהון: סך ההכנסות מרכוש בארץ ומחו"ל; הכנסות מריבית על פיקדונות ועל אגרות חוב ודיבידנדים על מניות.

תשלומי חובה: המסים הישירים המוטלים על ההכנסות הכספיות השוטפות - מס הכנסה ותשלומים לביטוח הלאומי ולביטוח בריאות ממלכתי. תשלומים אלה חושבו מכנית על פי כללי המס השונים ולא התקבלו ישירות ממשקי הבית.

הוצאות לתצרוכת: סך כל התשלומים שמשלם משק הבית על קניית מוצרים או שירותים, וכן זקיפת הוצאה לצריכת שירותי דירה ורכב (שכן קניית מוצרים אלה מוגדרת כהשקעה ולא כתצרוכת). התשלומים כוללים לעתים גם ריבית, דמי הובלה או התקנה. קניית מוצר נחשבת לפי יום קבלתו, וסכום הקנייה המלא נחשב כהוצאה למוצר ביום הגעת המוצר לדירה, גם אם עד למועד זה שולם רק תשלום חלקי. ולכן, מקדמה שמשלם משק הבית על-חשבון מוצר או שירות שטרם נתקבל או החזר חוב על חשבון מוצר שכבר נמצא בבית, אינם נחשבים כהוצאה לתצרוכת אלא כהגדלת החיסכון.

מוצרי מזון שונים: קבוצה הכוללת מוצרי מזון, כגון: תה, קפה, קקאו, תבלינים, מזון לתינוקות, אבקות, קטניות יבשות, מוצרי טבעונות וצמחונות וקנייה או הזמנה של מזון מוכן לבית.

צריכת דיור בעין: זקיפת ערך ההוצאה החודשית בעבור צריכת שירותי דירות בבעלות, דירות בדמי מפתח ודירות "חינם".

צורכי משקי בית שונים (בתוך סעיף אחזקת הדירה ומשק הבית): קבוצה הכוללת חומרי ניקוי לכלים, לכביסה ולבית, חומרי חיטוי, מטהרי אויר, נרות, מפיות, מגבונים, ועוד.

ביטוח בריאות: קבוצה זו כוללת משנת 1997 רק את התשלומים בעבור ביטוח בריאות **משלים** של קופות החולים ואת ביטוח הבריאות בחברות ביטוח. התשלום בעבור ביטוח בריאות ממלכתי, שנחשב כמס, הוא חלק מתשלומי החובה.

הוצאות אחרות לבריאות: קבוצה הכוללת תשלומים לקניית תרופות, מוצרים להיגיינה אישית, משקפיים ועדשות מגע, וכו'.

הוצאות לכלי רכב: קבוצה הכוללת זקיפת ריבית ופחת לרכב, הוצאות קבועות ומשתנות לכל סוגי הרכב, קניית רכב דו גלגלי וכן שכירת רכב.

הוצאות אחרות (בתחבורה): קבוצה הכוללת הוצאות בעבור לימוד נהיגה, חידוש רישיון נהיגה, הובלות למיניהן ותשלום בעבור חנייה.

מוצרים ושירותים אחרים: קבוצת תצרוכת "ראשית", הכוללת מוצרים כמו סיגריות, קוסמטיקה, תכשיטים ושירותים משפטיים.

בעלות על מוצרים בני קיימה: אחוז משקי הבית בקבוצה מסוימת, שיש ברשותה או עומד לשימושה מוצר בן קיימה מסוים, למשל: אחוז משקי הבית בירושלים שיש ברשותם מכונת כביסה, טלוויזיה, מחשב אישי, מכונת, טלפון סלולרי, וכו'.